

Wąbrzeźno, dnia 5 października 2021 r.

Pani

Marlena Małąg

Minister Rodziny i Polityki Społecznej

Stwierdzenie Pani Minister

Stanowisko

Konwentu Kierowników i Dyrektorów Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie Województwa Kujawsko-Pomorskiego w sprawie zmian do ustawy o wspieraniu rodziny systemie pieczy zastępczej

Konwent Kierowników i Dyrektorów Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie Województwa Kujawsko-Pomorskiego wnosi uwagi do projektu z dnia 7 września 2021 r. o zmianie ustawy o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw w zakresie:

- 1) art. 37 ust. 4 i 5 – wątpliwości dotyczą, co do uzasadnionych przypadków (tj. uszczegółowienie kto ewentualnie może powrócić do rodziny). Uzasadniona jest możliwość powrotu do pieczy zastępczej, w sytuacji, kiedy wychowanek zaprzestaje kontynuowania nauki, a następnie po pewnym okresie, ponownie rozpoczyna kontynuowanie nauki (niejednokrotnie młodzi ludzie nie potrafią ocenić realnie swoich potrzeb i planów, co wynika często z ich nieświadomości i niedojrzałości). Natomiast w sytuacji, kiedy zostaną wypłacone wszystkie świadczenia i proces usamodzielnienia zostanie zakończony, nie ma zasadności powrotu pełnoletniego wychowanka do pieczy zastępczej. Ponadto, w chwili chęci powrotu, najprawdopodobniej nie będzie już wolnego miejsca w dotychczasowej rodzinie (wolne miejsca są zwykle natychmiast zapełnione dziećmi wymagającymi zabezpieczenia w pieczy). W przypadku ponownego umieszczenia pełnoletniego wychowanka w pieczy zastępczej wskazane byłoby partycypowanie w kosztach pobytu przez gminę;
- 2) art. 38d ust. 2 – zasadność prowadzenia rejestru, ale niezbędne jest zatrudnienie osoby, która zajmowałaby się monitorowaniem tego zadania, ze względu na duży zakres wymaganych danych oraz systematyczne jego uaktualnianie i monitorowanie, zasadnym jest możliwość upoważnienia innej osoby przez organizatora, kierownika, starostę do wprowadzania do rejestru danych; w rejestrze należałoby umieszczać kandydatów na rodziny zastępcze po pełnej weryfikacji i otrzymaniu zaświadczenia kwalifikacyjnego;
- 3) art. 38d ust. 14 - przedstawienie co 2 lata zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia – brak wskazania co zaświadczenie ma zawierać, a najważniejsze jest czy stan zdrowia

- pozwała na sprawowanie właściwej opieki nad dzieckiem (brak wzoru zaświadczenie powoduje komplikacje – organizator rodzinnej pieczy zastępczej nie zatrudnia lekarzy);
- 4) art. 38d ust. 15 - brak określenia co z rodzinami, w których przebywają wyłącznie osoby pełnoletnie ale rodziny te deklarują chęć przyjęcia kolejnego dziecka;
 - 5) art. 43 ust. 5 - słowo może zasięgnąć opinii organizatora rodzinnej pieczy zastępczej właściwego ze względu na miejsce zamieszkania kandydata proponuje się zastąpić słowem zasięga opinii, w czym rejestrze będzie kandydat powiatu kwalifikującego czy ze względu na jego zamieszkanie;
 - 6) art. 45 ust. 2 i 3 – brak odniesienia do art. 37d ust. 1 pkt 3;
 - 7) art. 54 – wskazana opinia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej – tak jak dotychczas, gdyż wiedza koordynatora, który współpracuje z rodziną może być najbardziej wartościowa, a samo spełnienie obligatoryjnych warunków do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej może być niewystarczające. Wyeliminowanie koordynatora z procesu kwalifikacyjnego, może spowodować nierealną ocenę faktycznego stanu co do prawidłowości funkcjonowania rodziny zastępczej. Środki finansowe jakimi dysponują powiaty są ograniczone i nie pozwalają na zawarcie umów z każdą wnioskującą rodziną, która posiada 3-letnie doświadczenie jako niezawodowa rodzina zastępcza. Utrudnia to też planowanie limitu rodzin zastępczych zawodowych, które należy określić w 3-letnich powiatowych programach dotyczących rozwoju pieczy zastępczej (art. 180 pkt 1);
 - 8) art. 57 ust. 1b i art. 64 ust. 2 - zwiększa się proporcjonalnie czyli powyżej 4 dzieci ilość godzin na kolejne dziecko czy ilość osób do pomocy czy proporcjonalnie czas pracy;
 - 9) art. 108 ust. 3 i art. 191 ust. 5b - umieszczanie dziecka w pieczy poza miejscem zamieszkania - w innym powiecie, który posiada miejsce, co wynika z rejestru wolnych miejsc. W sytuacji, kiedy nawet to miejsce będzie wolne, ze względu na deficyty i coraz bardziej narastające problemy wychowawcze przebywających w pieczy dzieci, pomimo wolnego miejsca, umieszczenie danego dziecka poza miejscem zamieszkania, może nie być faktycznie realne. Ponadto istotna jest także kwestia współpracy z rodziną biologiczną dziecka i kontaktu z nią, biorąc pod uwagę znaczną odległość zamieszkania rodzica od miejsca aktualnego pobytu jego dziecka. Czy dyrektor placówki lub starosta może nie wyrazić zgody na umieszczenie dziecka - co wówczas? Co w sytuacji jeśli będą 2 wolne miejsca i możliwość skorzystania z art. 106? Brak zgody ze strony ww. rodzin, rodzinnych domów dziecka czy placówek opiekuńczo-wychowawczych na przyjęcie kolejnych dzieci, będzie miało negatywny wpływ na prawidłowe funkcjonowanie i relacje w rodzinie. W niektórych rodzinach dzieci potrzebują indywidualnej uwagi ze względu na szereg potrzeb i deficytów. Narzucanie rodzinie ilości dzieci może wywołać problemy i skutkować rezygnacją z pełnienia powierzonej im funkcji opiekuna zastępczego;
 - 10) art. 121a - wyeliminowanie nadzoru sądu w sytuacji wypłaty 500+ zgromadzonego na koncie depozytowym wychowanka pieczy. Konto depozytowe dla wychowanka POW powinien zakładać dyrektor placówki, a nie kierownik PCPR. Największą wiedzę o sytuacji dziecka opuszczającego pieczę posiada opiekun z placówki opiekuńczo-wychowawczej, który systematycznie współpracuje z dzieckiem i monitoruje jego proces rozwoju. Zakładanie kont depozytowych nadzorowanych przez sąd dla wychowanków placówki opiekuńczo-wychowawczej nie jest zasadne, gdyż dodatek wychowawczy 500+ winien być przeznaczony na zabezpieczenie bieżących potrzeb dziecka i wyrównywanie

deficytów rozwojowych dziecka (m. in. korepetycje, kursy prawa jazdy, kursy językowe, terapie, wsparcie psychologiczne, psychiatryczne itp.). Podejmowanie decyzji o wypłacie środków pieniężnych przez sąd związane jest z wydłużeniem czasu załatwienia sprawy. Czy każde dziecko obligatoryjnie musi posiadać konto depozytowe oraz jaka wartość ma tam być wpłacana (kto ma podjąć decyzje), czy dyrektor POW może dysponować bieżącymi świadczeniami nie znajdującymi się na koncie depozytowym. Jeśli sąd podejmie decyzje o nie wypłacaniu środków po powrocie do rodziny biologicznej to gdzie mają trafić środki zgromadzone na koncie depozytowym, środki finansowe z depozytu mogłyby trafić na konto depozytowe do OPS, których dysponentem byłby np. asystent rodziny. Proponujemy aby konto depozytowe zakładane były także przez rodziców zastępczych dla wychowanków. Środki pieniężne znacznie pomogłyby pełnoletnim wychowankom rodzinnej pieczy zastępczej w usamodzielnieniu;

- 11) art. 191 ust. 5b – dlaczego rodzina, RDD, POW nie mogą odmówić przyjęcia dziecka? Znając dokumenty dziecka rodzina, RDD, POW może określić czy będzie możliwe zapewnienie dziecku właściwej opieki;
- 12) art. 195 ust. 5 - czy do kosztów objęcia rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka dolicza się opiekę tylko koordynatora czy również pracownika organizatora wykonującego zadania koordynatora, nie wszystkie rodziny współpracują z koordynatorami;
- 13) art. 180b pkt. 1a i 1b – występują ogromne trudności w pozyskiwaniu kandydatów na rodziny zastępcze, pomimo licznych kampanii promujących pieczę zastępczą, nie mamy także wpływu na postanowienia sądu w zakresie umieszczania w pieczy instytucjonalnej;
- 14) art. 198 ust. 1 - podwyższenie kar za niewykonanie wniosków pokontrolnych – wskazany byłby system nagród i wspierania merytorycznego osób wykonujących zadania z zakresu pieczy zastępczej;
- 15) Kodeks postępowania cywilnego art. 579 § 2 – pozyskanie informacji przez Sąd od właściwego ośrodka pomocy społecznej/organizatora rodzinnej pieczy zastępczej powinno być obligatoryjne, a nie tylko fakultatywne;
- 16) art. 17 - zakaz tworzenia placówek opiekuńczo-wychowawczych - jedynie placówki typu rodzinnego mogą być tworzone - obecnie jest już trudność z umieszczeniem dzieci w placówkach i są przekroczone liczby wychowanków zarówno w pieczy instytucjonalnej, jak i rodzinnej. Istotne byłoby pozostawienie możliwości tworzenia placówek opiekuńczo-wychowawczych dla 14 wychowanków oraz specjalistyczno-terapeutycznych, ponieważ występuje coraz więcej przypadków dotyczących dzieci z niepełnosprawnościami i zaburzeniami psychicznymi. Zakaz tworzenia placówek opiekuńczo-wychowawczych nie ma uzasadnienia, wobec braku kandydatów do pełnienia funkcji pieczy rodzinnej, który ma charakter ogólnokrajowy. Ilość dzieci, które powinny być umieszczane w pieczy zastępczej, w ostatnim okresie bardzo wzrosła i wiele jednostek boryka się z problemem niezrealizowanych postanowień sądowych. Z doświadczenia wiemy, że w niektórych przypadkach dzieci przeniesione z rodziny zastępczej, na jej wniosek, po umieszczeniu w placówce funkcjonują prawidłowo. Placówki opiekuńczo-wychowawcze w obecnej formie – 14 osobowej spełniają swoją rolę bardzo dobrze. Dzieci czują się jak w dużej rodzinie (w niektórych RDD jest również powyżej 10 dzieci). W chwili obecnej konieczne jest umieszczanie dzieci ponad stan. Obecnie zabezpieczane są liczniejsze rodzeństwa (nawet 5 i więcej) zgodnie z postanowieniami sądu i rodziny zastępcze nie mają warunków

nawet lokalowych, jak i zasobowych, aby przyjąć na raz taką ilość dzieci. Stoimy na stanowisku, że 14 osobowe placówki dla dzieci powinny być prowadzone i tworzone nadal;

- 17) art. 20 – nie ma konieczności, ani zasadności zawierania nowych umów i porozumień, powinny one funkcjonować do czasu ich dotychczasowego obowiązywania. Spowoduje to niepotrzebny nakład pracy, a zmiany, które miałyby być ujęte w umowach czy porozumieniach nie są na tyle znaczące, aby zmieniać cały wzór w/w dokumentów (w sytuacji, kiedy ustawa wchodziła w życie w 2012 roku, była taka zasadność ze względu na zupełnie nowe obwarowania prawne, natomiast w obecnej sytuacji nawarstwienia i tak bardzo obszerny zakres zadań dla pracowników);
- 18) powinna być zwiększona liczba rodzin, z którymi pracuje koordynator do 20. Obecnie pracuje maksymalnie z 15 rodzinami tak jak asystent, który ma dużo trudniejsze przypadki. Zwiększenie do 20 rodzin powinno spowodować upowszechnienie w powiatach tworzenia stanowiska koordynatora. Jednocześnie pozwoliłoby to na zmniejszenie dysproporcji pomiędzy liczbą rodzin, z którymi pracuje koordynator a np. specjalista pracy z rodziną.

Z wyrazami szacunku

Przewodnicząca Konwentu

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Wąbrzeźnie

Justyna Przybyłowska

Do wiadomości:

- 1) Rada Pomocy Społecznej;
- 2) Związek Powiatów Polskich;
- 3) Ogólnopolskie Stowarzyszenie Powiatowych i Miejskich Ośrodków Pomocy Rodzinie „CENTRUM”